

Veźměte, prosěme, na vědomě, Źe text ělěnku odpovědě platně prěvně śpravě ke dni publikace.

Postup pŕi ŕešení sporu prostŕednictvěm Med-Arb

Med-Arb je hybridně metoda, kterě kombinuje prvky mediace a arbitŕaŹe. Je pŕitom moŹně, aby v některěch pŕěpadech nebyly obě fěze zcela jednoznaěně odděleny (jedně se o pŕěpad tzv. „blended method“), nicměně obvyklejšě variantou je, Źe tyto fěze odděleny jsou a nejprve je spor ŕešen prostŕednictvěm mediace, pokud se zde nedospěje k dohodě, je pak v urěitěm momentu pŕěkroěeno k arbitŕaŹi, pŕiěemŹ mezněk mezi oběma fězemi je jasně děn.

V pŕěpadech Med-Arb se začíně mediací a pokud není spor vyŕešen prostŕednictvěm mediace, je pŕěstoupeno k autoritativněmu rozhodnutě sporu v rěmci rozhoděěho ŕězení. Proces Med-Arb začíně doruěeněm Źaloby mediětorovi-arbitrovi (popŕ. arbitŕaŹněmu centru). Proces se je oficiělně zahějen ke dni doruěeně Źaloby.[\[1\]](#)

Mediace v rěmci Med-Arb

Mediace je prvnl a zěroveň obligatornl fězě procesu ŕešení sporu v rěmci Med-Arb. Mediaci tedy musě strany sporu v pŕěpadech, Źe majě sjedněno ŕešení sporu prostŕednictvěm Med-Arb, absolvovat vŹdy. Mediace standardně sestěvě z několika rŕzněch fězě. Poěet fězě se u rŕzněch zdrojś a rŕzněch autorś do urěitě měry lišě, nicměně v tomto pŕěspěvku je vychězeno z pŕedpokladu, Źe se jedně o celkem śest fězě, kterě jsou něsledujěcě:[\[2\]](#)

Fěze 0 - pŕěprava - jedně se o fězi, kdy mě mediětor-arbitr navězat prvnl kontakt s oběma stranami sporu a zěskat jejich souhlas s mediací. V těto fězi je potŕeba poloŹit zěklady dŕvěry v mediětora a jeho schopnosti, nestrannost a profesionalitu. V těto fězi by mediětor měl rovněŹ vysvětlit straněm, jakě je role mediětora, jakě bude pŕuběh mediace apod. Pokud se jedně o mediaci v rěmci Med-Arb, měl by mediětor strany takě pouěit o tom, Źe pokud nebude dosaŹeno dohody, bude spor rozhodnut prostŕednictvěm rozhoděěho nělezu (v běŹně mediaci dochězě k pouěeně, Źe strany majě moŹnost obrětět se na soud a mediaci ukoněit). Děle je v těto fězi nutně dohodnout se stranami sporu formu platby a cenu mediace a vhodně je i zjistit, jakě znalosti strany sporu majě o mediaci, v něvaznosti na to navazuje pŕedstaveně mediace a jejich pŕěnosś pro strany. Nezbytně je rovněŹ zěskat od stran sporu souhlas s mediací, protoŹe mediace je dobrovolně a nelze ji zahějit bez souhlasu stran sporu. Vŕstupem těto fěze je tak podpis smlouvy o provedeně mediace, resp. pokud je v rěmci procesu Med-Arb ŕešen spor u jednoho mediětora-arbitra, o provedeně Med-Arb.

Fěze 1 - zahějeně mediace - śěelem těto fěze je sezněmit strany sporu s těm, jak bude mediěěnl jedněně proběhat, v rěmci Med-Arb je nutně je sezněmit i s těm, Źe pokud nebude ve stanoveně lhŕtě ěi po urěitěm poětu hodin mediace dosaŹeno dohody, bude spor rozhodnut v rozhoděěm ŕězeně. I v pŕěpadech, Źe byly strany sporu jěŹ v pŕěpravně fězi sezněmeny s pŕuběhem a charakteristikami mediace, je vhodně alespoŇ nejdŕvělejšě informace pŕěipomenout a vyjasnit takě role vśech zŕěastněněch subjektś. Děle je tŕeba zdŕraznit straněm, Źe majě plnou kontrolu nad dohodou, kterě by měla bět vŕstupem mediace, dohodnout s nimi pravidla (napŕ. jak se budou oslovovat, jak se bude postupovat apod.). Dŕvělejšě je se rovněŹ ujistit o tom, Źe strany informacěm porozuměly. Vŕstupem těto fěze je totiŹ pŕedevśm ujasněně si pravidel a postupś, kterě budou děle pŕi ŕešení sporu v praxi aplikověny.

Fáze 2 - určení témat a zájmů - v této fázi mediace je potřeba dát stranám prostor pro to, aby svými slovy sdělily svůj pohled na věc, která je předmětem sporu. V této fázi je nutné získat ucelený pohled na zájmy a rovněž na pozice stran sporu, s čímž souvisí i zjednodušení sporu, v návaznosti na které pak mají strany možnost plně pochopit podstatu sporu. Celkem se tedy v této fázi realizují tři základní kroky. Prvním krokem je samotné sdělení stran. Strana by měla mít prostor nerušeně sdělit, jak celou situaci vnímá, v čemž spatřuje jádro konfliktu a co je jejím cílem. Druhým krokem je pak v návaznosti na sdělení stran shromáždění informací, identifikace témat a vytvoření agendy, tedy ve své podstatě programu dalšího jednání. Témata mediátor obvykle zapisuje na flipchart. Důležité je zaměřit se primárně na témata, emoce, pozice, zájmy a obavy. Třetím krokem je pak hledání zájmů, mezi nimiž je pak možné identifikovat ty zájmy, které mají strany společné.

Fáze 3 - vzájemné porozumění - v této fázi je důležitá práce s emocemi. V některých případech tato práce probíhá souběžně s druhou fází. Jejím smyslem je dosáhnout porozumění hlediskům všech stran sporu a rovněž jejich důvodům. Je proto potřeba dát stranám prostor hovořit o jejich cílech, potřebách, ale i obavách. Důležité je také strany povzbudit k tomu, aby komunikovaly maximálně otevřeně. Je potřeba, aby si strany vzájemně sdělily vlastní zájmy a rovněž potřeby. Výstupem této fáze je pak zpracování emocí, v jehož důsledku jsou strany ochotné a schopné spolu navzájem hovořit a komunikovat. V této fázi by také strany sporu měly být schopné popsat mezi tím, jak si myslely, že se věc má, a tím, jak ji vidí aktuálně v návaznosti na nové informace, které při mediaci získaly.

Fáze 4 - vyjednávací fáze - v této fázi jsou vytvářeny a následně také vyhodnocovány různé možnosti řešení sporu a rovněž je vytvářena přidaná hodnota. Tímto se postupně pokládají základy pro vyjednávání o podobě výsledné dohody. Mediátor v této fázi má možnost využívat řadu technik, jejichž prostřednictvím shromažďuje různé možnosti řešení sporu. Vhodná je například technika brainstormingu. Důležité v této fázi je, aby bylo odděleno vytváření možností (kde je vhodné vygenerovat maximum různých nápadů) od jejich vyhodnocování a volby toho nejhodnějšího řešení. Výstupem této fáze mediace jsou právě různé nápady, na které navazují jednotlivé varianty řešení a rovněž jejich vyhodnocení.

Fáze 5 - vytváření a sepsání dohody - jedná se o finální fázi mediace, která nastupuje v případě, že bylo prostřednictvím mediace dosaženo dohody. V takovém případě je navržena funkční dohoda, která je mediátorem následně sepsána do písemné podoby. Dohoda by ve všech případech měla být dostatečně konkrétní a jednoznačná, aby v budoucnu nedocházelo případně k dalším rozporům plynoucím z toho, že je dohoda každou stranou sporu chápána a vykládána trochu jinak. Důležité je ujednat a stanovit rovněž určité pojistky a záruky, které by měly zajistit, že bude dohoda dodržována (např. smluvní pokuty, náhradní řešení apod.). Mediátor by měl zajistit, aby dohoda byla vyvážená, byla přiměřeně podrobná, ale nebyla demotivující (např. z důvodu množství ustanovení, která si reálně lidé nezapamatují apod.). Výstupem je tedy v optimálním případě sepsaná dohoda. Může jím být však rovněž dohoda o tom, že se strany v rámci mediace nedohodly, popř. písemné resumé.[\[3\]](#)

V případě, že se jedná o mediaci jakožto první fázi procesu Med-Arb, bude obvykle v případě nedosažení dohody výstupem i závěr, že fáze mediace je ukončena bez dohody a věc bude rozhodnuta v rozhodčím řízení ve fázi navazující. Pro mediaci v rámci procesu Med-Arb je oproti běžné mediaci charakteristické, že mediátor-arbitr má větší možnost působit na strany, aby se dohodly, protože pokud nedojde k dohodě, bude spor rozhodnut rozhodčím nálezem v rámci fáze rozhodčího řízení. V této souvislosti pak mediátor-arbitr má možnost stranám do určité míry naznačit, jakým směrem se patrně bude ubírat při rozhodování sporu v rozhodčím řízení, čímž zejména ta strana, u které lze předpokládat neúspěch, je více motivována k tomu, aby usilovala o dohodu s druhou stranou.[\[4\]](#)

Mediátor-arbitr by měl rovněž při mediaci reagovat na skutečnost, že je obvykle stanoven nějaký pevný mezník, kdy se z mediace přechází do fáze arbitráže, a podle toho by měl strany také

upozornit na skutečnost, že se tento mezník blíží (a to i opakovaně v průběhu mediace, aby strany zavčas formulovaly své představy a požadavky tak, aby se před dosažením daného limitu dalo dosáhnout dohody, pokud o to strany skutečně stojí). Z uvedených důvodů je někdy Med-Arb vnímána jako způsob, jak upevnit postavení mediátora, kterému v klasické mediaci schází formální autorita. Tímto je pak prostřednictvím Med-Arb možné snáze zformulovat závaznou a konečnou dohodu, která je výstupem mediace.^[5] Ve chvíli, kdy se ve vymezeném čase nepodaří dosáhnout dohody, postupuje proces do fáze arbitráže.

Arbitráž v rámci Med-Arb

Arbitráž neboli rozhodčí řízení je na rozdíl od mediace fakultativní fází procesu řešení sporu prostřednictvím Med-Arb, protože se k němu přistupuje v těch případech, kdy se nepodařilo dosáhnout dohody stran již ve fázi mediace, která je, jak již bylo výše uvedeno, navíc výrazně podpořena právě tím, že spor může být autoritativně rozhodnut, pokud k dohodě stran nedojde. Pro rozhodčí řízení je v obecné rovině charakteristické, že je ve srovnání se soudním řízením méně formální a samotné strany sporu mají možnost si stanovit pravidla, podle kterých bude rozhodce v průběhu řešení sporu v rozhodčím řízení postupovat. Strany tak mají řadu možností, jak proces rozhodčího řízení ovlivnit a jeho vývoj tak v mnoha ohledech záleží právě na jejich vůli.^[6]

Z hlediska samotného procesu se standardně rozhodčí řízení zahajuje žalobou, a to dnem, kdy byla žaloba rozhodci doručena.^[7] V rámci procesu Med-Arb je však postup obvykle odlišný, protože se nejprve po doručení žaloby vede mediace a teprve v případě, kdy není dosaženo dohody, přechází se k rozhodčímu řízení, čímž je zde určitá prodleva, která je však zcela v souladu s dohodou stran sporu. Projevuje se zde tak určitá možnost modifikace procesu na základě dohody stran sporu.^[8]

Specifikem arbitráže v rámci procesu Med-Arb je pak rovněž skutečnost, že mediátor-arbitr se již v průběhu fáze mediace dozví řadu informací o sporu, je s ním tedy seznámen a strany sporu se pro změnu již v průběhu mediace seznámí s různými návrhy a variantami řešení, přičemž mediátor-arbitr získá představu o tom, které návrhy jsou z pohledu stran absolutně nepřijatelné a které byly minimálně zvažovány jako do určité míry přijatelné, byť jejich finální podoba nebyla nakonec v rámci fáze mediace vyjednána.^[9] Informace, se kterými mediátor-arbitr pracuje v rámci procesu Med-Arb na počátku fáze rozhodčího řízení, se tak v mnoha ohledech liší od informací, které by měl rozhodce v případě, že by spor byl řešen výlučně v rozhodčím řízení, čímž se do určité míry liší i samotný proces, který navazuje na fázi mediace, což je možné vnímat někdy jako výhodu (snížení časové a finanční náročnosti apod., jindy naopak jako nevýhodu, protože mediátor-arbitr má i informace, které by strany v rozhodčím řízení třeba neprezentovaly, má již na věc nějaký názor, kterým je v dané situaci ovlivněn).^[10]

Pokud má být v návaznosti na dohodu stran postupováno ve fázi rozhodčího řízení podle některých vzorových pravidel rozhodčího řízení (např. UNCITRAL) anebo podle jednacího řádu zvolené arbitrážní instituce, u níž rozhodce působí, je nutné v rámci rozhodčího řízení podle těchto pravidel postupovat, jinak je možné postupovat podle dohody stran, která by měla postup rozhodce určitým způsobem vymezovat. S tím souvisí i fakt, že v rámci arbitráže probíhá fáze dokazování. A jsou předkládány argumenty, a především důkazy obou stran. Toto je standardně realizováno jak v písemné podobě v návaznosti na výzvu k vyjádření k žalobě, tak v ústní formě, tedy na rozhodcem nařízeném jednání. Strany sporu mají přitom možnost si mimo jiné například ujednat, že ústní jednání nevyžadují, což v případě řešení sporu prostřednictvím Med-Arb, kdy rozhodce již případ zná z mediace, může být v některých případech účelné (přináší úsporu času a větší efektivitu, protože by se rozhodce patrně již mnoho nového nedozvěděl). V jiných naopak může být i tak žádoucí, aby rozhodce jednání nařídil a strany zde své návrhy, argumenty a důkazy prezentovaly, protože mohou v rozhodčím řízení zvolit jinou strategii než v rámci mediace (čemuž pak budou odpovídat i jiná - další fakta, která budou v rámci rozhodčího řízení prezentována). Strany sporu dále ujednávají ve

smlouvě například místo sudiště, rozhodný právní řád, podle kterého má být spor řešen apod. Všemi těmito ujednáními stran jsou rozhodci vázáni. Je rovněž potřeba zmínit, že jednotlivé právní řády obvykle alespoň okrajově upravují proces řízení v rozhodčím řízení.[11] To platí i pro český právní řád, neboť například v části třetí zákona č. [216/1994](#) Sb., o rozhodčím řízení, jsou upraveny některé základy procesu rozhodčího řízení a rovněž odkaz na zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, který se na rozhodčí řízení přiměřeně použije.[12] Uvedené reflektuje fakt, že rozhodčí řízení je především levnější a rychlejší alternativou k soudnímu řízení, čímž se v mnoha ohledech více či méně soudnímu řízení podobá.[13]

V rámci celého procesu rozhodčího řízení je přitom nutné zajistit, aby bylo respektováno právo sporných stran na spravedlivý proces. Právo na spravedlivý proces je pojem, který je poměrně obtížné definovat. Je možné uvést, že *„právo na spravedlivý proces vyjadřuje jistou vlastnost civilního soudního řízení, jakou je nezávislé rozhodování s právem účastníků (stran) vyjadřovat se ke všem úkonům v průběhu řízení. Právo na spravedlivý proces rovněž souvisí s hospodárností řízení, neboť řízení má proběhnout v přiměřené době a bez zbytečných průtahů.“*[14]

Důraz na právo na spravedlivý proces je v rozhodčím řízení o to větší, že obvykle rozhodčí nález není za běžných okolností (pokud není v rozporu s veřejným pořádkem, popř. z jiných důvodů nesplňuje podmínky soudního přezkumu) přezkoumatelný a zrušitelný soudem. Definice práva na spravedlivý proces je přitom obvykle velmi úzce spjata s národním právním řádem státu mezinárodního společenství, v němž se nachází sudiště rozhodčího řízení. Právo na spravedlivý proces je ovšem nutné vykládat rovněž v kontextu skutečnosti, že v rozhodčím řízení si mnohá pravidla řízení strany vybírají a ujednávají, čímž pokud je podle jimi dobrovolně sjednaných pravidel postupováno, podporuje to předpoklad, že právo na spravedlivý proces bylo dodrženo. Nicméně kogentní právní normy místa sudiště upravující rozhodčí řízení jsou pro strany závazné nezávisle na tom, zda si to přejí, či nikoliv.[15]

V návaznosti na právo na spravedlivý proces a rovněž v návaznosti na přiměřené užití zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu, je třeba zmínit, že rozhodci jsou v rozhodčím řízení povinni postupovat předvídatelně, mají také povinnost činit takové úkony, aby byl dostatečně objasněn skutkový stav věci tak, aby bylo možné spor rozhodnout. Opomenout pak nelze ani skutečnost, že rozhodci obvykle mají i poučovací povinnost vůči stranám sporu. Výstupem fáze rozhodčího řízení je pak rozhodčí nález, který je konečným rozhodnutím mediátora-arbitra ve věci samé. Vyznačuje se tím, že se jedná o právně závazné a vykonatelné rozhodnutí, které obvykle nelze napadnout žádným opravným prostředkem (protože rozhodčí řízení je zásadně jednoinstanční). Strukturou se rozhodčí nález podobá rozsudku, musí zde být samotný výrok, dále jeho odůvodnění (pokud si strany nesjednaly, že odůvodnění rozhodčí nález obsahovat nemusí), poučení o opravných prostředcích a rovněž musí být uvedeno, kdo jej vydal, kdy a kde, nezbytnou náležitostí je rovněž podpis mediátora-arbitra.[16]

Pokud se jedná o rozhodčí řízení, které je druhou částí metody Med-Arb, je jeho výstupem rovněž rozhodčí nález, který se neliší od rozhodčího nálezu, který by byl výstupem, pokud by byl spor řešen jen v rozhodčím řízení. Odlišnosti však je možné identifikovat v podkladech, důkazech a argumentech, které bude mít mediátor-arbitr k dispozici. V rámci procesu Med-Arb, kdy se mediátor-arbitr s případem již předem seznámil a měl možnost v rámci mediace, která předcházela rozhodčímu řízení, jít do většího detailu a souvislostí, bude mít mediátor-arbitr k dispozici více informací. Informace získané v rámci mediace by však v žádném případě neměly ovlivnit jeho nestrannost v pozici rozhodce.[17]

JUDr. PhDr. Melinda Vrajková, LL.M., MBA

[1] Zákon č. [216/1994](#) Sb. o rozhodčím řízení. Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © AION CS, s.r.o., 2023 [cit. 15.08.2023].

[2] BRZOBOHATÝ, Robin, POLÁKOVÁ, Lenka, HORÁČEK, Tomáš. Rukověť mediátora aneb Co je dobré vědět nejen ke zkouškám mediátora. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-221-4, s. 21-32.

[3] BRZOBOHATÝ, Robin, POLÁKOVÁ, Lenka, HORÁČEK, Tomáš. Rukověť mediátora aneb Co je dobré vědět nejen ke zkouškám mediátora. Praha: Wolters Kluwer, 2015. Právo prakticky. ISBN 978-80-7552-221-4, s. 21-32.

[4] DOLEŽALOVÁ, Martina. Institut Med-Arb a jeho uplatnění v českých podmínkách. Bulletin advokacie. 2015, (1-2). ISSN 1210-6348, s. 40.

[5] PAPPAS, Brian A. Med-arb and the legalization of alternative dispute resolution. Harvard Negotiation Law Review, 2015, č. 20, ISSN 1556-0546, s. 167.

[6] HOLÁ, Lenka, HRNČÍŘÍKOVÁ, Miluše. Mimosoudní metody řešení sporů: vysokoškolská učebnice. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-246-2, s. 128.

[7] Zákon č. [216/1994](#) Sb. o rozhodčím řízení. Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © AION CS, s.r.o., 2023 [cit. 15.08.2023].

[8] JANOTOVÁ, Magda. Mediace. Praha: Ústav práva a právní vědy, 2014. ISBN 978-80-87974-07-0, s. 41.

[9] VORYS, Yolanda. The Best of Both Worlds: The Use of Med-Arb for Resolving Will Disputes.

CORE - Aggregating the world's open access research papers [online]. Copyright © [cit. 27.08.2023]. Dostupné z: <https://core.ac.uk/download/pdf/159605526.pdf>

[10] SUSSMAN, Edna. Developing an Effective Med-Arb/Arb-Med Process. Education and Training, 2009, č. 1, ISSN 0040-0912, s. 2.

[11] HOLÁ, Lenka, HRNČIŘÍKOVÁ, Miluše. Mimosoudní metody řešení sporů: vysokoškolská učebnice. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-246-2, s. 128-129.

[12] Zákon č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení. Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2023 [cit. 25.08.2023].

[13] ŠÍNOVÁ, Renáta, KŘIVÁČKOVÁ, Jana. Civilní proces. Praha: C. H. Beck, 2015. ISBN 978-80-7400-594-7, s. 260.

[14] PŘIDAL, Ondřej. Pojem právo na spravedlivý proces v civilním řízení. Právní rozhledy. 2010, (20). ISSN 1210-6410, s. 731.

[15] HRNČIŘÍKOVÁ, Miluše, VALENTOVÁ, Lucia. Judiciální trendy v mimosoudním řešení přeshraničních sporů. Praha: Leges, 2016. Teoretik. ISBN 978-80-7502-142-7, s. 55-56.

[16] HOLÁ, Lenka, HRNČIŘÍKOVÁ, Miluše. Mimosoudní metody řešení sporů: vysokoškolská učebnice. Praha: Leges, 2017. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-246-2, s. 130.

[17] BATSON BARIL, Mark. DICKEY, Donald. MED-ARB: The Best of Both Worlds or Just A Limited ADR Option? [online]. Copyright © [cit. 25.08.2023]. Dostupné >>> [zde](#).

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Posouzení shody dle AI Act - zkušenosti z praxe](#)
- [Začínají soudy zohledňovat náklady podnikatelů při plnění právních povinností v oblasti e-commerce?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 35: Ručení za dluhy z podnikání u OSVČ a s.r.o.](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních](#)
- [De iure traktor, de facto nákladní vozidlo, už ne tolik výhodná dualita](#)
- [Digitální důkazy z webu v soudním řízení: jak doložit, co bylo online zveřejněno?](#)
- [Pokuta 32 mil. EUR pro Dacia/Renault - evropské soutěžní úřady tvrdě došlapují na no-poaching. Měla by Vaše společnost být na pozoru?](#)

- [Rozdělení společného jmění manželů v případech výdělečné činnosti pouze jednoho z manželů](#)
- [Oběť znásilnění má nárok na peněžitou satisfakci](#)
- [Digitalizace AML povinností: jak technologie mění plnění povinností pro tisíce povinných osob](#)